

Fra Spørsmål til Barnehage-Norge: Implementering av rammeplanen

Anne Sigrid Haugset, Trøndelag Forskning og Utvikling

Fevik, 4. juni 2019.

Spørsmål til Barnehage-Norge 2018

- Årlig rundspørring til representative utvalg av barnehagemyndighet, barnehageeier og barnehagestyrere i hele landet
- Utdanningsdirektoratet er oppdragsgiver
- Trøndelag Forskning og Utvikling har samlet og behandlet datamaterialet i rapporten
- Tema for spørsmål bestemmes av oppdragsgiver, og spørsmålene formuleres av oppdragsgiver og kvalitetssikres og testes ut av TFoU.
- Hele rapporten finnes her: <https://tfou.no/publikasjoner/sporsmal-til-barnehage-norge-2018/>

Datamaterialet

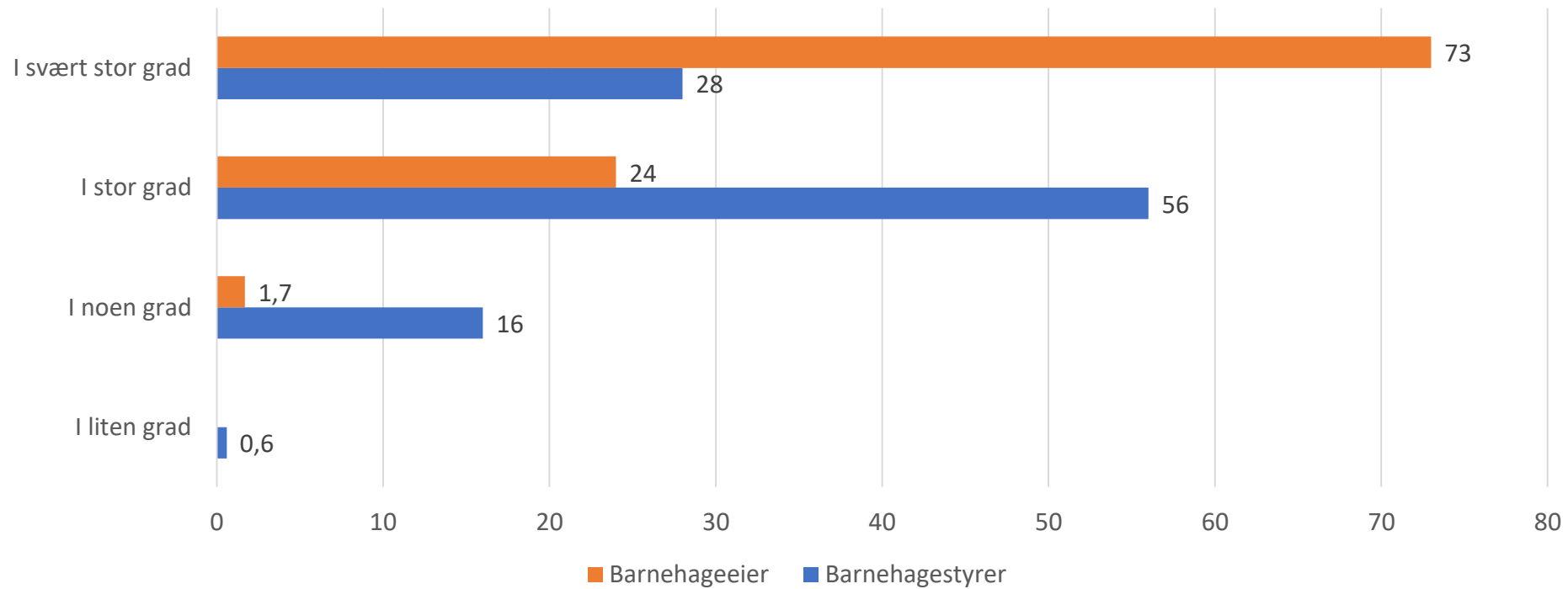
- Styrere: 930 svar, 57 prosent av de spurte
 - Agder: 63 svar
- Eiere: 393, 48 prosent av de spurte
 - Små, private eiere er i flertall. Få kommunale eiere, svært få større, private eiere (kjeder osv.)
 - Agder: 24 svar, kun én kommunal eier. Flertallet er styrere, 6 er eier og ikke styrer.
- Barnehagemyndighet: 318, alle spurt (73 prosent svart)
 - Agder: 24 svar
- Til dette framlegget har jeg krysstabulert spørsmålene med Agderfylkene og resten av fylkene
 - Spesielt for eiere og barnehagemyndigheter må forskjellene være ganske store for at vi kan stole på at de ikke er tilfeldige
 - Der Agder likner de andre fylkene presenteres nasjonale data

Disposisjon

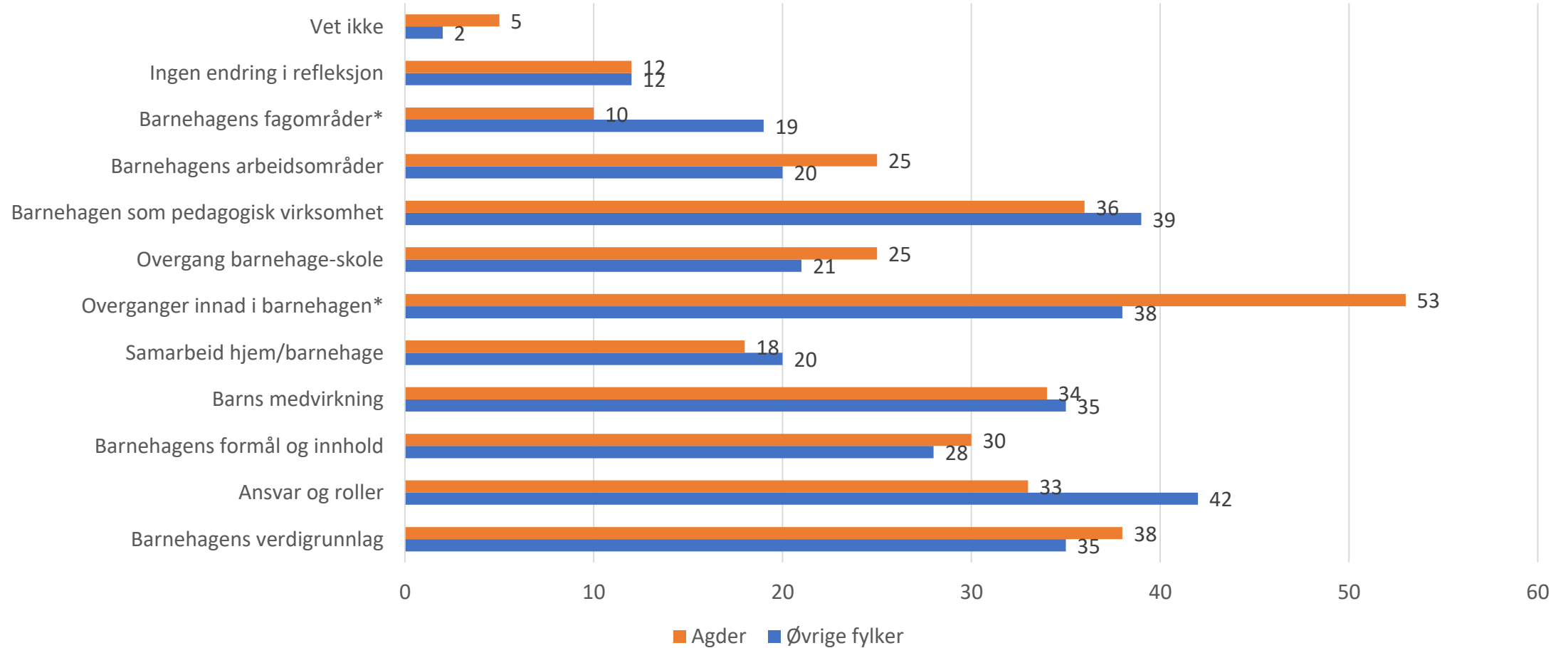
- Holdninger til og refleksjon rundt ny rammeplan
- Rammeplanen og arbeid med fagområdene
- Oversikt over behovet for kompetanse i barnehagene
- Kompetansebehov og ønsket støttemateriell til rammeplanen

Holdning til og refleksjon rundt rammeplanen

I hvor stor grad opplever du at personalet/styrer er positive til å ta i bruk ny rammeplan?



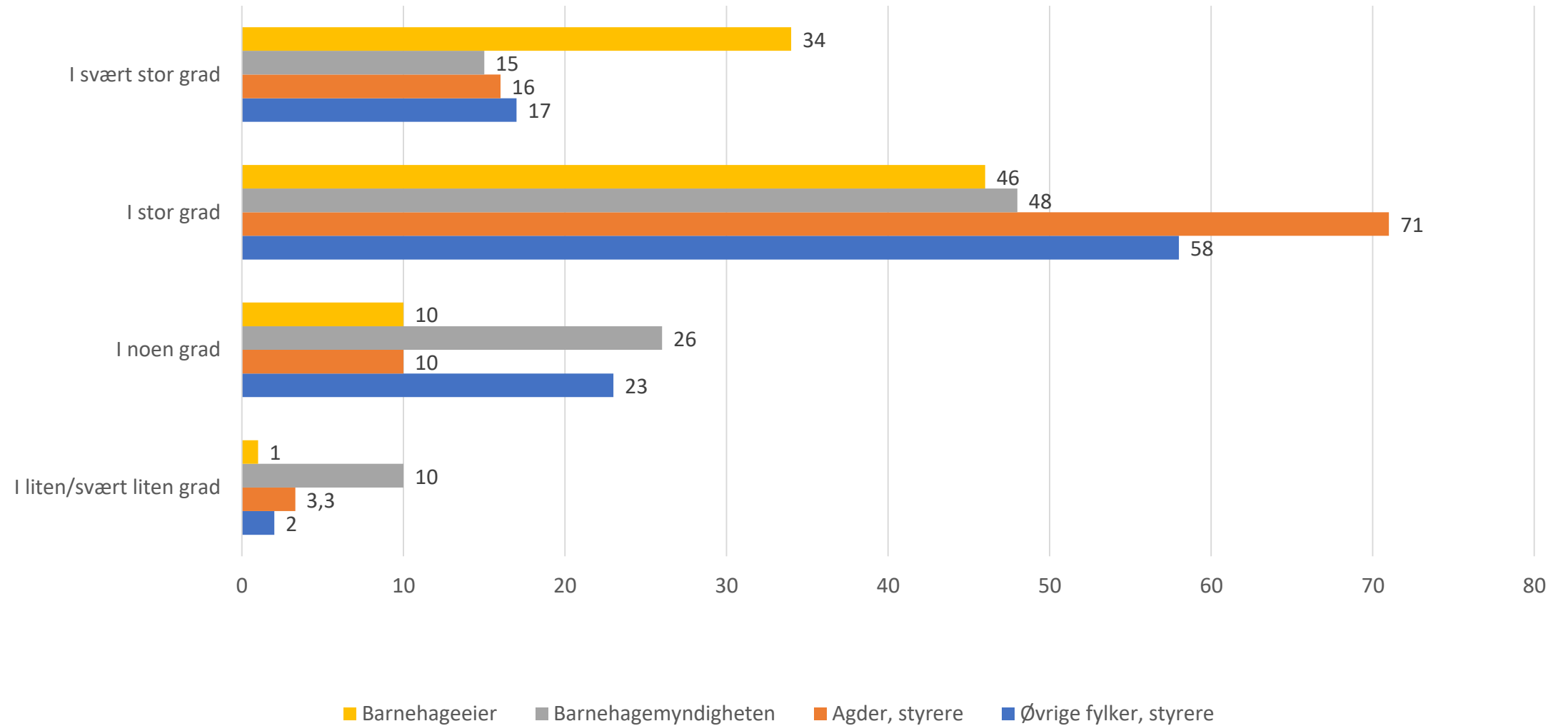
På hvilke områder opplever styrer at ansattes refleksjon har endret seg som følge av ny rammeplan?



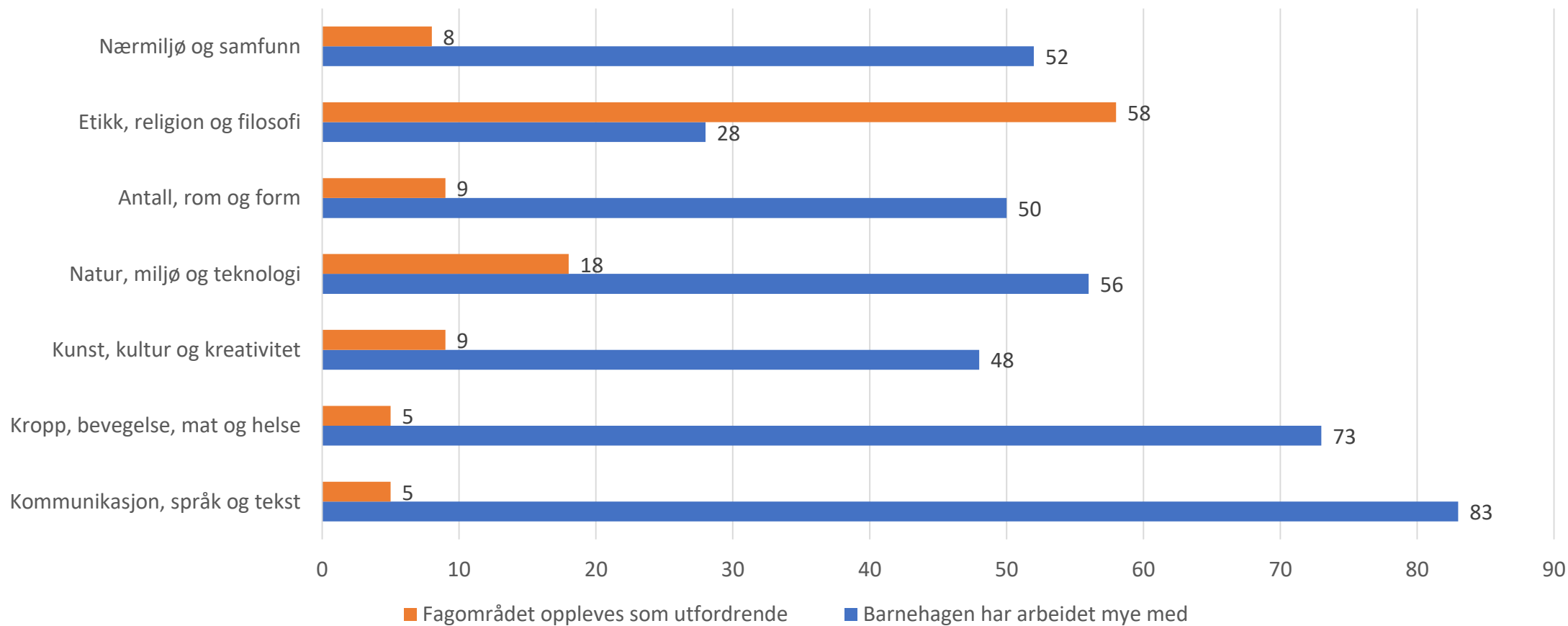
I Agder:

- Mindre endringer i refleksjon rundt barnehagens fagområder i Agder enn i resten av landet
- Større endringer i barnehagepersonalets refleksjon rundt overganger innad i barnehagen enn i resten av landet
 - Hvorfor er det slik?
 - Har det vært spesielt fokus på dette fra dere i barnehagemyndighetene, fra Fylkesmannen i Agder eller f. eks i barnehagebaserte utviklingsprosjekter som gjennomføres i flere kommuner? Som man ser resultater av i svarene...?

I hvilken grad opplever du at rammeplanen tydeliggjør dine ansvarsområder?



Fagområdene i rammeplanen

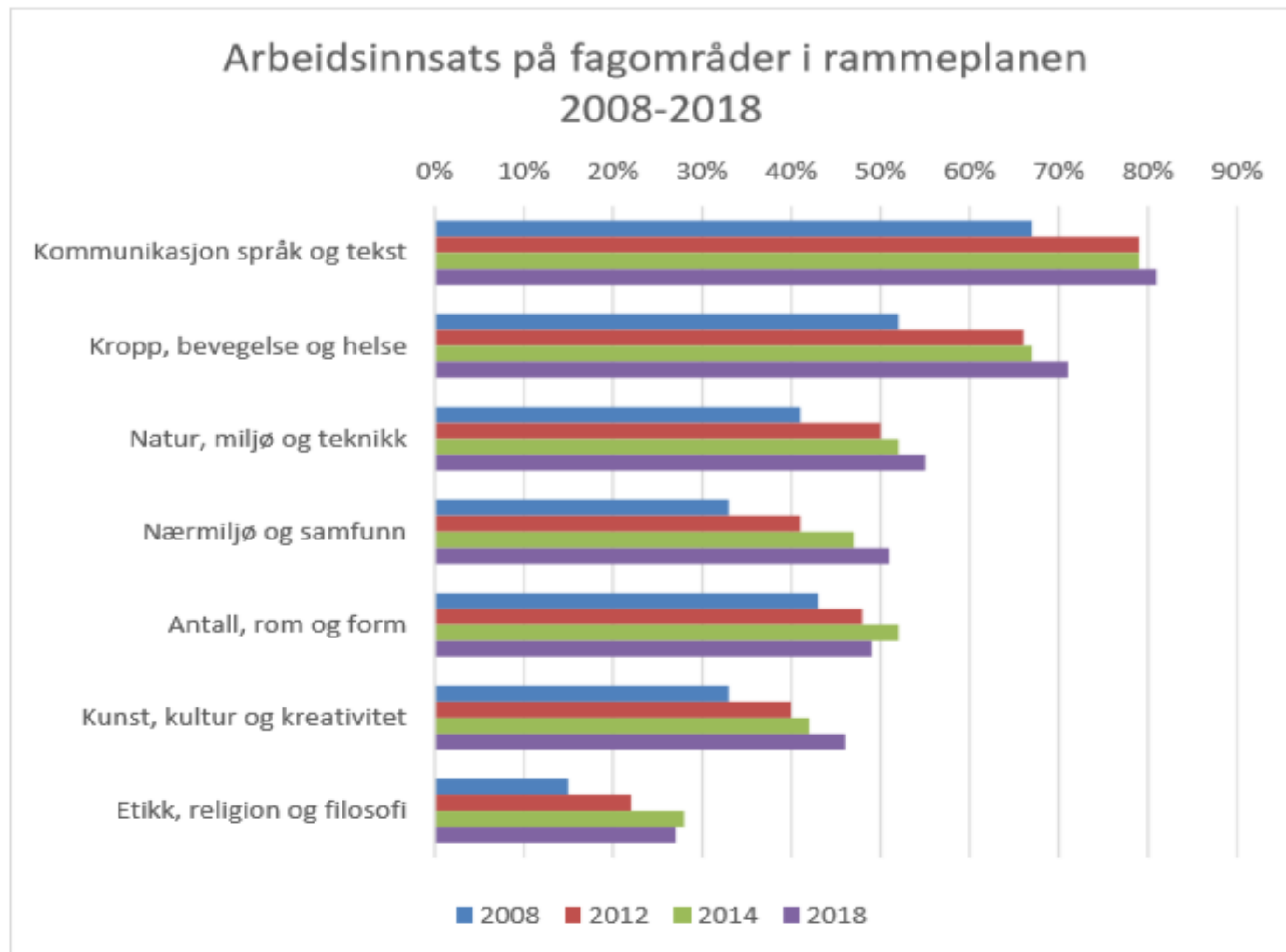


Jobber mindre med det som er vanskelig?

- *Etikk, religion og filosofi* oppleves som et utfordrende område å jobbe med for 58 prosent av styrerne.
 - Det oppleves som utfordrende av flere kommunale (63 prosent) enn private (52 prosent) styrere
 - Over halvparten av styrerne oppgir likevel at de har «arbeidet noe med» området – både i 2008, 2012, 2014 og 2018.
- *Kommunikasjon, språk og tekst* oppleves som utfordrende av 6 prosent av styrerne.
- En av fire styrere opplever ikke utfordringer i forbindelse med rammeplanens fagområder.

Styrer 2008-2018:

- Flest jobber mye med *Kommunikasjon, språk og tekst* (81 prosent)
- Færrest med *Etikk, religion og filosofi* (28 prosent).
- Tendens: Økt innsats på nesten alle fagområder.
- Rammeplanens føringer blir stadig viktigere for stadig flere...?



Figur 3-1: Sammenstilte tall hvor barnehagestyrer oppgir «å ha jobbet ganske mye med» på ulike fagområder i rammeplanen. Tall fra 2008, 2012, 2014 og 2018. Prosent.

Arbeid med fagområdene i Agder:

- Stort sett likt med resten av landet
- Det ser ut som litt flere barnehager i Agder finner fagområdet Natur, miljø og teknologi utfordrende (26 prosent vs. 18 prosent i øvrige fylker)
 - Med små tall i Agder (63 styrere) kan dette være en tilfeldighet – eller er det lokale forhold som tilsier dette (som jeg ikke har oversikt over)?

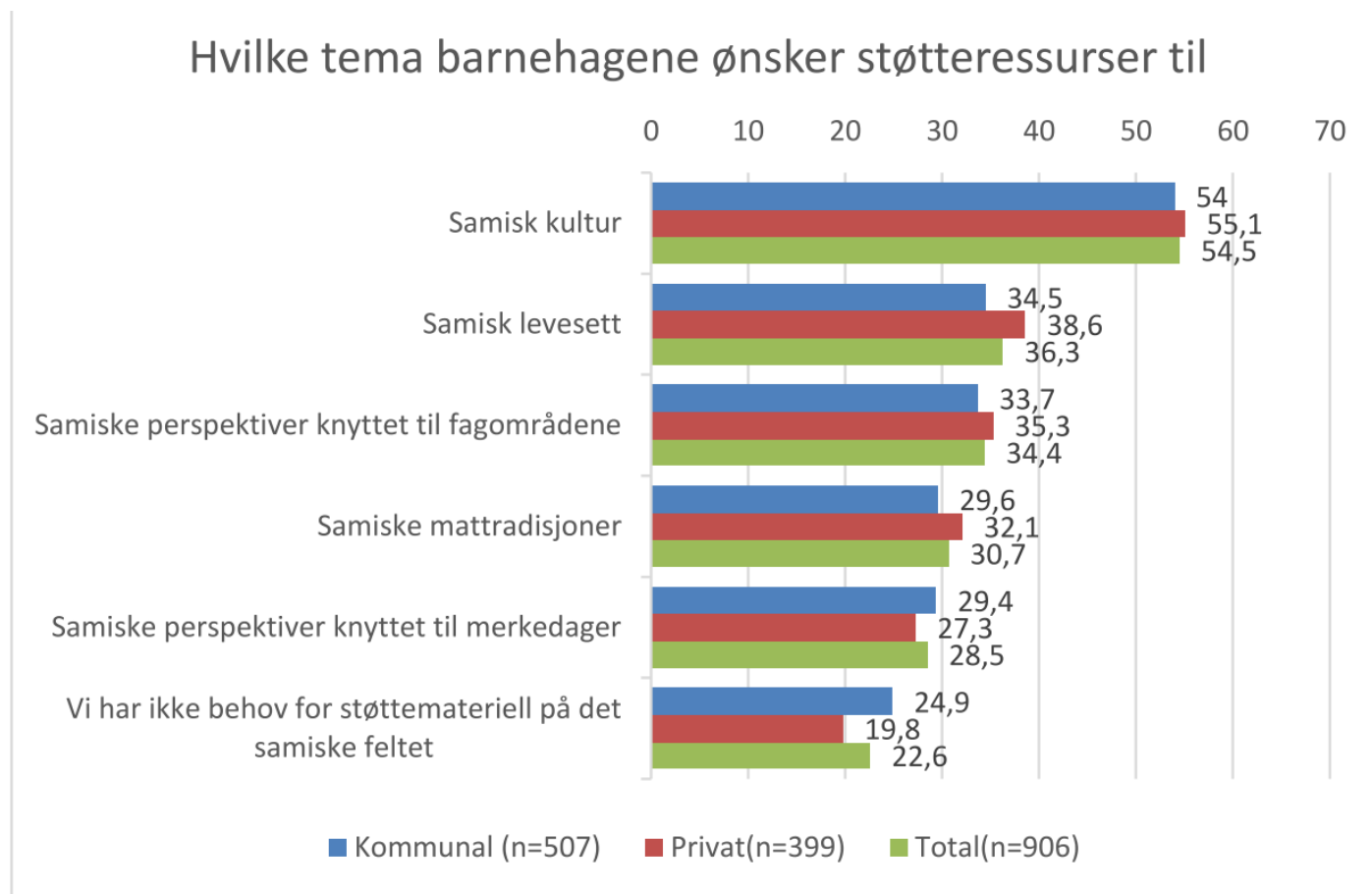
Hva begrenser barnehagens digitale praksis:

- 2 av 3 styrere svarer at personalet mangler kompetanse i pedagogisk bruk av digitale verktøy
 - Private: 56 prosent
 - Kommunale: 76 prosent
 - Agder: 65 prosent
 - Størst kompetansemangel i Troms, **Vest-Agder (79 prosent)** og Rogaland, minst i Oslo, **Aust-Agder (50 prosent)** og Akershus.
- 37 prosent av styrerne opplever at manglende interesse og nysgjerrighet blant personalet begrenser barnehagens digitale praksis
 - Private: 23 prosent
 - Kommunale: 37 prosent
 - Agder: 51 prosent (her er begge fylkene ganske like)
 - Akershus, Finnmark, Hedmark, Nordland og Troms: Cirka 25 prosent
- 1 av 3 barnehager har for få digitale verktøy
- 1 av 4 styrere har ikke fokus på digital praksis

Er bedre på administrativ IKT-bruk:

- Barnehagene er bedre på personvern, kildekritikk og opphavsrett enn på pedagogisk bruk av digitale verktøy
 - Bedre = har flere ansatte som innehar kompetansen
 - Private barnehager har jevnt over flere ansatte med pedagogisk digitalkompetanse enn kommunale
 - 2 av 3 barnehager har bare «noen få medarbeidere» med kompetanse til å
 - Bruke digitale verktøy i kreative og skapende aktiviteter sammen med barna
 - Vurdere de digitale verktøyenes relevans og egnethet i det pedagogiske arbeidet med barna

Støtte til å ivareta det samiske:



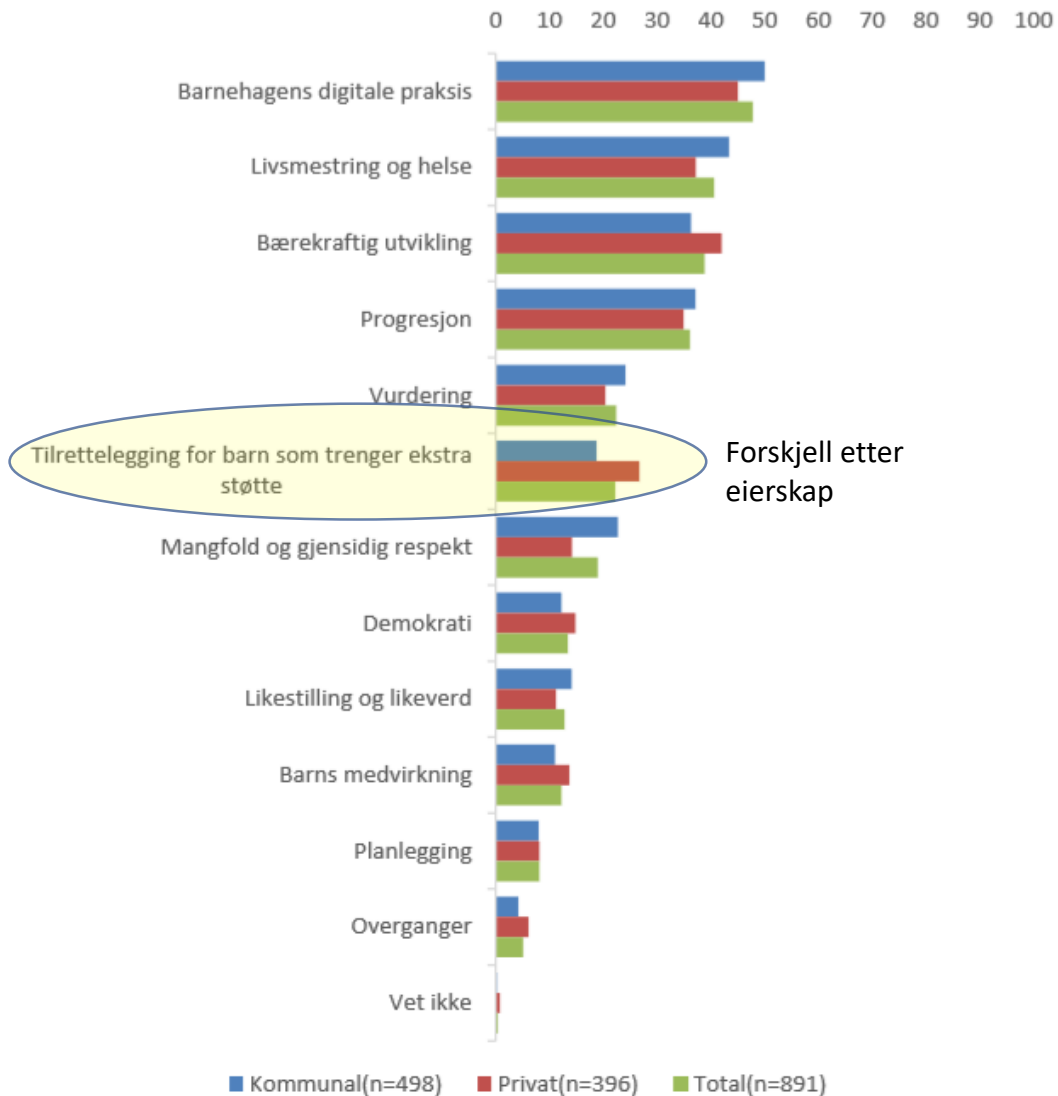
Fylkesvise forskjeller:
I Finnmark og Troms
ønsker 2 av 3 styrere
støttemateriell om
samiske perspektiver på
rammeplanen.

1 av 2 styrere i Sogn og
Fjordane ser ikke behov
for samisk
støttemateriell.

Figur 3-16: Barnehagestyreres svar om ønsker for støttemateriell på det samiske feltet. Prosent.

- Det samiske er løftet fram i RP 2017 - både som tilbud til samiske barn i og utenfor samisk barnehage, og som det å bli kjent med den samiske kulturen for alle barnehagebarn.
- I Agder er barnehagestyrene mer opptatt av å lære om samiske mattradisjoner (43 prosent), og mindre om samiske perspektiver knyttet til fagområdene (23 prosent) enn gjennomsnittet av de andre fylkene.
 - Avspeiler dette at det er få samiske barn (som har rett til samisk tilbud) i fylkets barnehager? Og at en synes mat og mattradisjoner er en god måte å la norske barn lære om samenes kultur og tradisjoner på?

Temaer fra ny rammeplanen som barnehagen har mest behov for støttemateriell til



Figur 3-12: Barnehagestyreres svar på hvilke tema fra rammeplan som barnehagen har mest behov for støttemateriell til. Prosent.

Styrernes behov for støttemateriell

- Mest behov:
 - Barnehagens digitale praksis 48 prosent
 - I Finnmark og Nordland: 2 av 3 styrere
 - Livsmestring og helse 41 prosent
 - Bærekraftig utvikling 40 prosent
 - Litt mindre i Agder, 28 prosent
 - Progresjon 36 prosent
- Lite behov:
 - Overganger
 - Planlegging
- Forskjell etter eierskap:
 - Flere private (27 prosent) enn kommunale (19 prosent) ønsker støttemateriell om Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte.
- Foretrekkes: Praksiseksempler på film og refleksjonsspørsmål (3 av 4), temafilmer/foredrag (1 av 2)

Oversikt over kompetansebehov- barnehagemyndigheten:

- Har barnehageeierne i din kommune oversikt over sine barnehagers kompetansebehov?

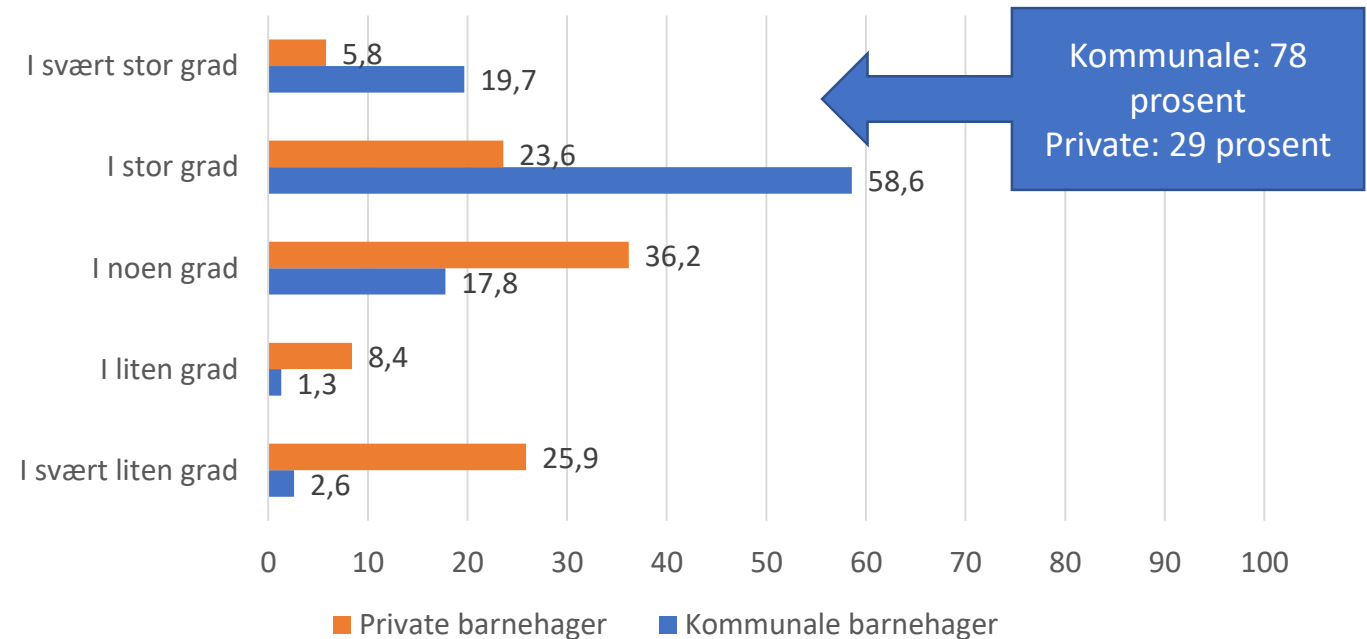
Ja: 72 prosent

Nei: 7 prosent

Vet ikke: 22 prosent

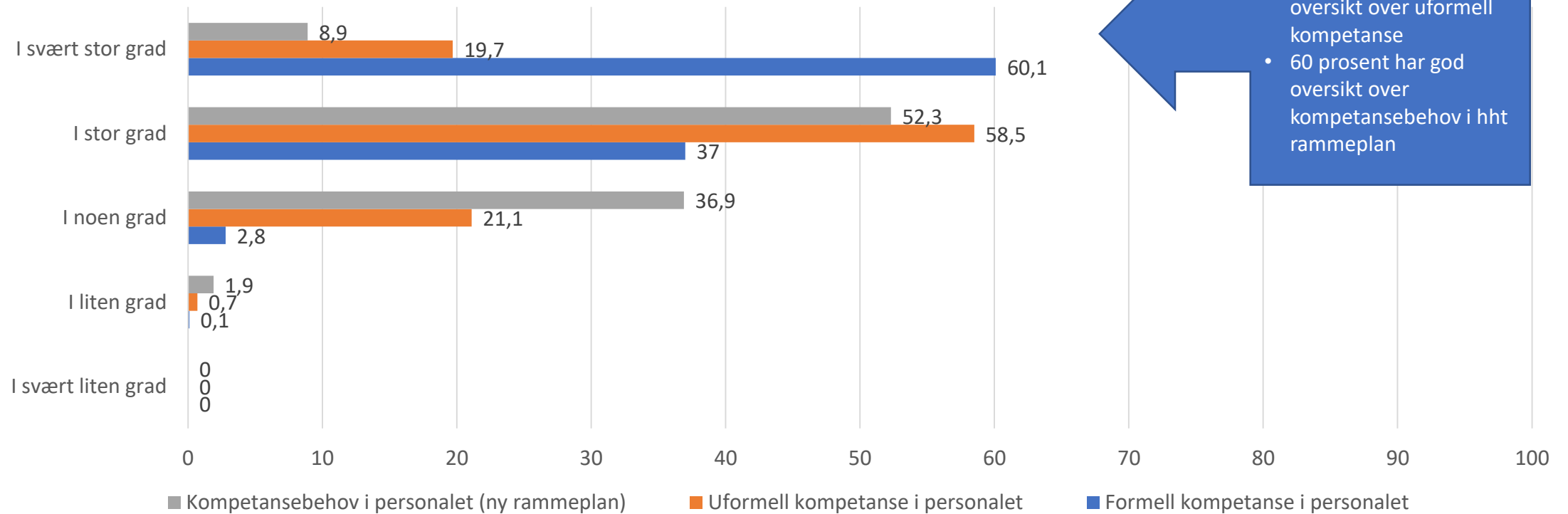
Barnehagemyndigheten opplever selv å ha betydelig mindre oversikt i private barnehager, men det er stor variasjon.

Barnehagemyndighetens oversikt over kompetansebehov (ny rammeplan):



Styrene har god oversikt

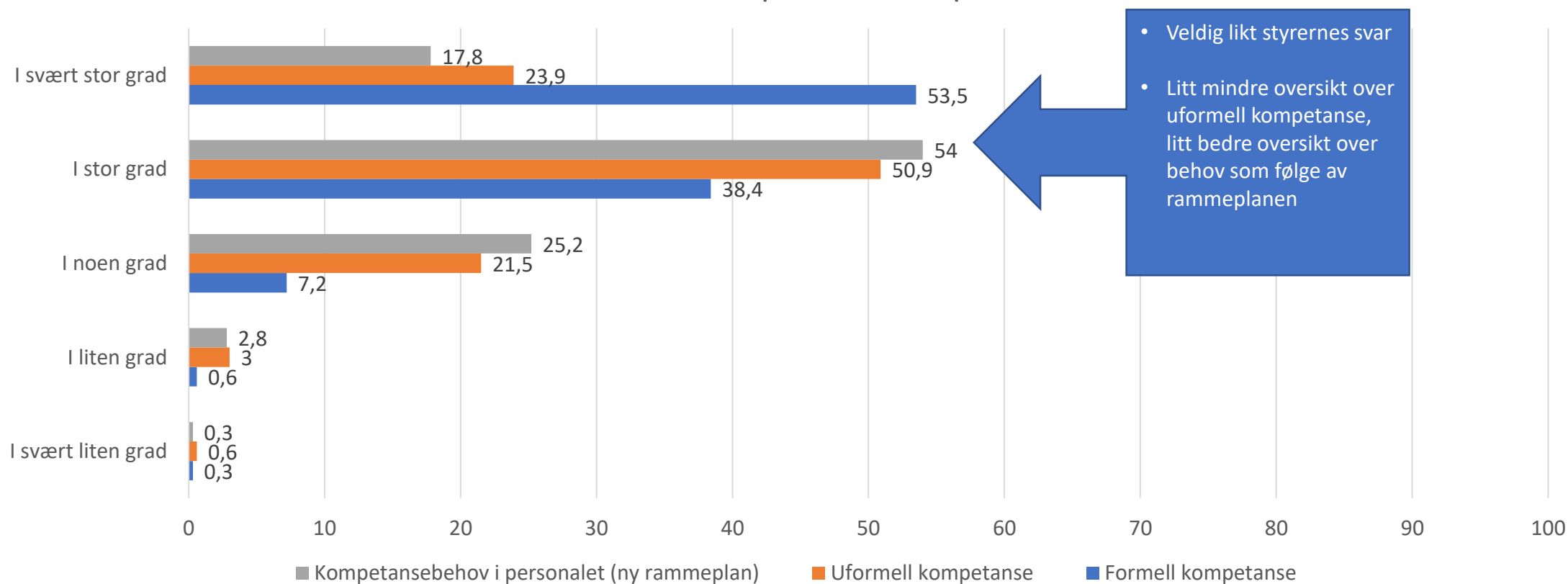
I hvor stor grad har du som styrer oversikt over kompetanse/kompetansebehov i barnehagen:



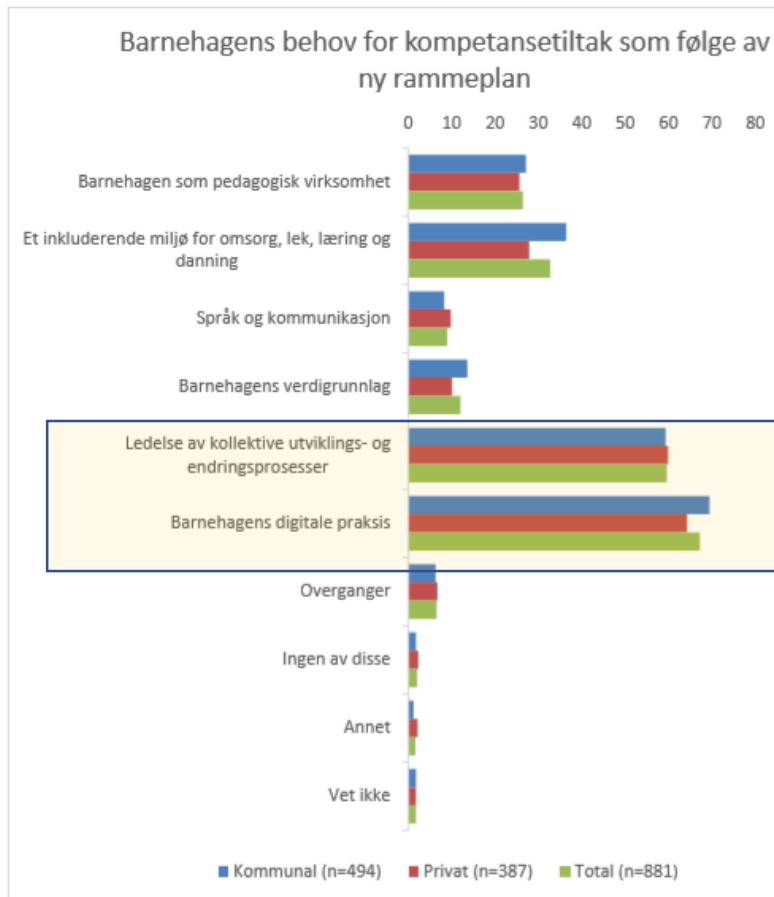
- 97 prosent har oversikt over formalkompetanse
- 78 prosent har god oversikt over uformell kompetanse
- 60 prosent har god oversikt over kompetansebehov i hht rammeplan

Eierne har også god oversikt:

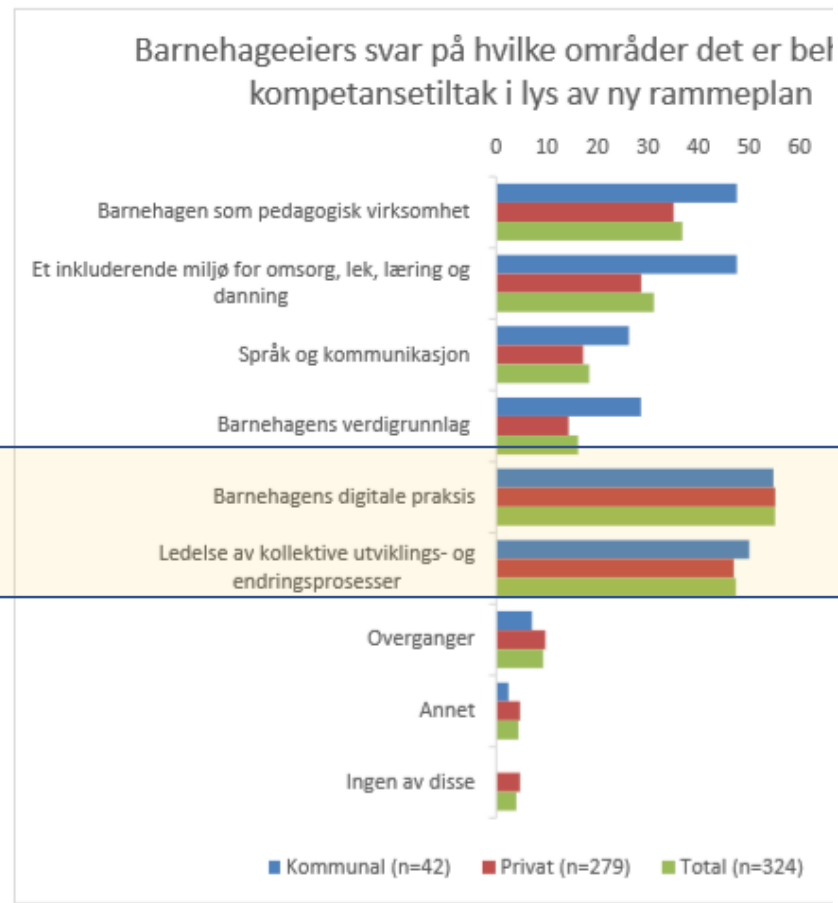
Eiers oversikt over kompetanse/kompetansebehov



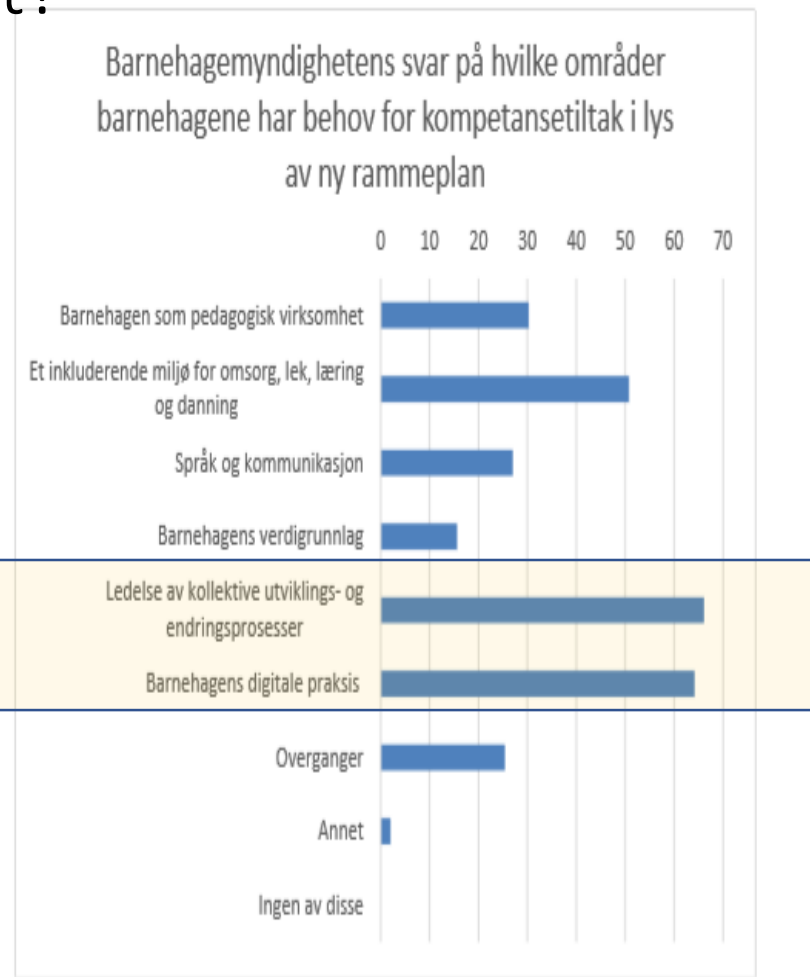
Tema fra kompetansestrategien – hva trengs mest?



Figur 4-3: Barnehagestyrers svar på hvilke områder barnehagen har behov for kompetansetiltak som følge av ny rammeplan. Prosent.

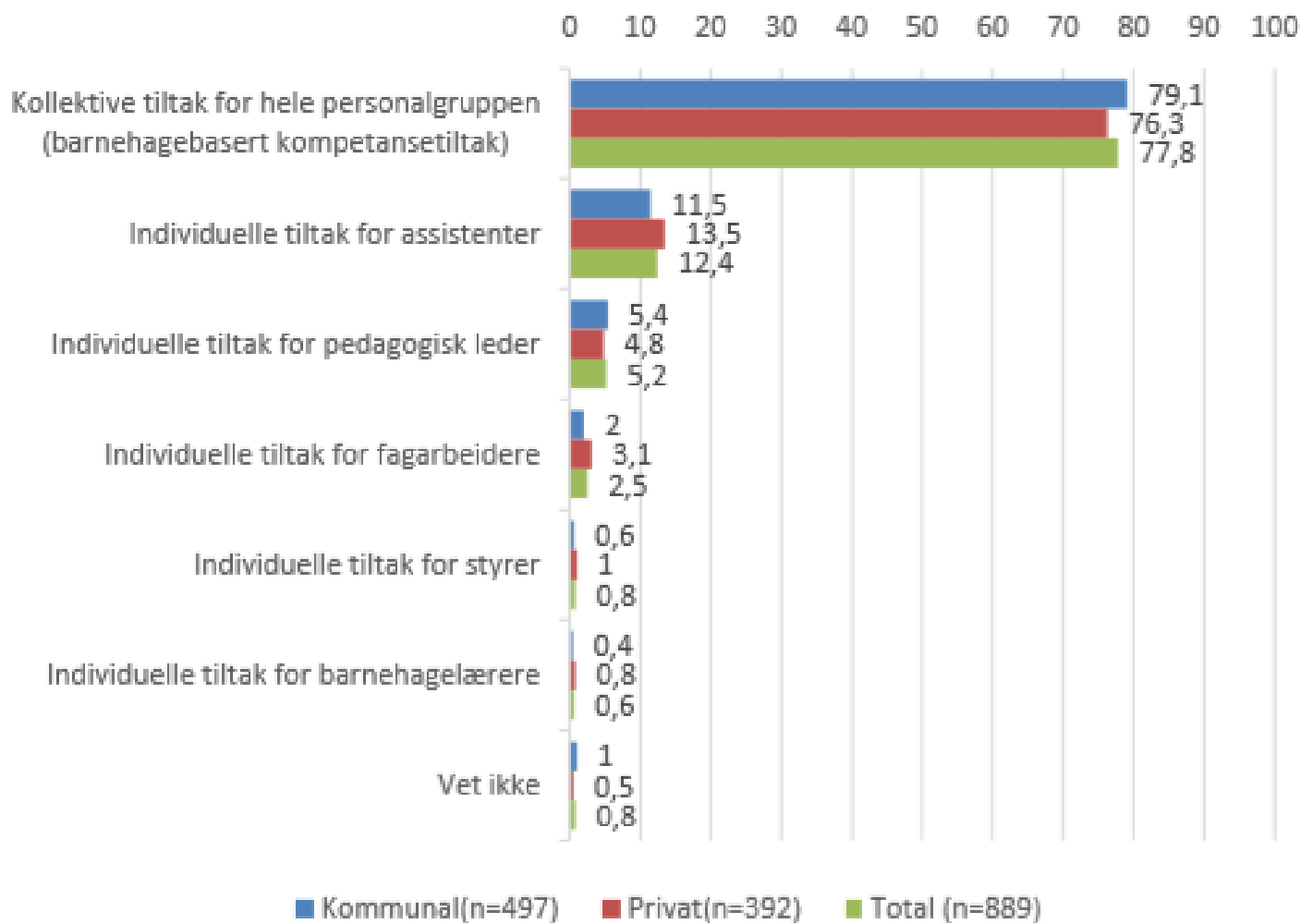


Figur 4-8: Barnehageeiers svar på hvilke områder barnehagen(e) i kompetansetiltak som følge av ny rammeplan. Prosent.



Figur 4-11: På hvilke områder barnehagene har behov for kompetansetiltak i lys av ny rammeplan. Svar fra kommunene som lokal barnehagemyndighet. Prosent. (n=307)

Hva slags type kompetansetiltak ønsker styrerne?



Styrerne og eierne mener at de har god oversikt over kompetansebehovet i barnehagen.

De opplever at den nye rammeplanen først og fremst har skapt behov for kollektive kompetanseutviklingstiltak der hele personalet er med.

Områder som peker seg ut med stort opplevd behov:

- Barnehagens digitale praksis - den pedagogiske bruken er utfordrende
- Ledelse av kollektive utviklings- og endringsprosesser
 - Barnehagen som pedagogisk virksomhet: Undertemaet *Barnehagens utviklings- og endringsprosesser* anses som viktigst både av styrer, eier og myndighet (sammen med *Observasjon, planlegging, vurdering og dokumentasjon*).
 - *Enighet om at det er størst behov for barnehagebasert kompetanseutvikling, samtidig ser det ut til å være et stort «kompetansehull» med å lede kollektive utviklings- og endringsprosesser.»*

Barnehagebasert kompetanseutvikling...

- ...er det primære virkemidlet i Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagen
 - I Agder (og i resten av landet) er 1 av 3 barnehageeiere ikke kjent med denne ordningen og hva den innebærer.
- 6 av 22 barnehageeiere i Agder (19 prosent nasjonalt) svarer at de ikke kjenner til tilretteleggingsmidlene for barnehageeier, som forvaltes av Udir.
- Like mange eiere svarer at de ikke kjenner til de lokale tilretteleggingsmidlene, som forvaltes av Fylkesmannen.

Oppsummert I:

- Den nye rammeplanen møtes med positiv entusiasme hos styrer og ansatte
- Den har satt spor etter seg si form av økt refleksjon på mange områder, stor spredning. I Agder: Interne overganger i barnehagen.
- Barnehagemyndighet, styrere og spesielt eier føler at deres ansvar er gjort klarere i rammeplanen
- Det jobbes mer med alle fagområder siden 2008, men Etikk, religion og filosofi er fortsatt krevende (og Natur, miljø og teknologi i Agder?)
- Kompetansemangel, men også manglende interesse og nysgjerrighet, begrenser barnehagenes digitale pedagogiske praksis.
 - Liten digital interesse her – i Agder...?
 - Barnehagene er bedre på administrativ enn pedagogisk bruk av IKT, og etterlyser støtte/kompetansetiltak på pedagogisk digital praksis.

Oppsummert II:

- I Agder ønsker man støttemateriell til å kunne jobbe med samisk kultur og mattradisjon i barnehagen, og er mindre opptatt av samiske perspektiver på fagområdene.
- Det største behovet for støttemateriell er i digital praksis, livsmestring og helse, bærekraftig utvikling (mindre i Agder) og progresjon. Støttemateriell i form av filmer og refleksjonsspørsmål foretrekkes.
- Både eier og styrer mener de har god oversikt over kompetansebehov i sine barnehager. Barnehagemyndigheten har bedre oversikt i kommunale enn private barnehager i kommunen.
- Det er bred enighet om at mer kompetanse på kollektive utviklingsprosjekter og ledelse av disse er nødvendig for å implementere rammeplanen
- Det er også enighet om at man må ha mer kompetanse på digital praksis.